

Μαθητικός διαγωνισμός

«Διακόσια χρόνια ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η συνεισφορά της Μακεδονίας και της Θράκης
στον απελευθερωτικό αγώνα.»

Γυμνάσιο Νέας Καρθάλης, Νομού Καβάλας

Σχολικό έτος 2020-2021

Μακεδονία – Θράκη

Φωνές Επανάστασης

Μικρά λογοτεχνήματα

Προλογικό σημείωμα

Με αφορμή τον εορτασμό της επετείου των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 ασχοληθήκαμε με τη συμμετοχή της ευρύτερης περιοχής μας στον μεγάλο αυτό Αγώνα. Οι περιοχές στις οποίες εστιάσαμε ήταν αυτές της Χαλκιδικής, της ρειλονικής μας θάσου και της Σαμοθράκης.

Σκεφτήκαμε να αναδείξουμε τα ιστορικά αυτά γεγονότα, υιοθετώντας «φωνές» προσώπων της εποχής, επώνυμων ή ανώνυμων, Ελλήνων και μη. Για τον σκοπό αυτό συντάξαμε διαφορετικά είδη κειμένων (απομνημονεύματα, επιστολή, ημερολογιακές σελίδες, έκθεση, αναφορά, αφήγημα), που αποτέλεσαν τα προσωπικά μας μικρά λογοτεχνήματα.

η ομάδα σύνταξης

Χαγκιδική 1821

Από τα απομνημονεύματα

του Ερμανουήλ Παπά.

1821. Μετά από πολλή σκέψη αποφάσισα να γράψω τα απομνημονεύματά μου, για να κάνω γνωστά στις επόμενες γενιές όλα όσα έζησα από κοντά, ως μέλος της Φιλικής Εταιρείας, κατά την περίοδο της μεγάλης επανάστασης εδώ στην περιοχή μου, τη Μακεδονία.

Εγώ, ο Ερμανουήλ Παπάς, γεννήθηκα το 1772 στο χωριό Δοβίστα Σερρών από ευκατάστατη οικογένεια. Ο πατέρας μου Δημήτριος, διακεκριμένος προύχοντας της περιοχής, χειροτονήθηκε ιερέας και έτσι απέκτησε το επώνυμο Παπάς. Η μητέρα μου, βασιλική, καταγόταν από αρχοντική οικογένεια. Έλαβα τις βασικές γραμματικές γνώσεις στις Σέρρες, όπου και σπούδασα στη φημισμένη σχολή της πόλης. Τα επόμενα χρόνια στάθηκα αρκετά ισχυρός. Σύντομα ανέπτυξα μεγάλη εμπορική δραστηριότητα σε πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, η Βιέννη και η Κωνσταντινούπολη, ενώ γρήγορα αναδείχθηκα σε μεγάλο Ιραπεζίτη, βοηθώντας τους Χριστιανούς της περιοχής και στηρίζοντας οικονομικά ακόμα και Τούρκους μπέηδες.

Οι σχέσεις μου με τον Βαχί των Σερρών, Ισμαήλ Μπέη ήταν άριστες. Όμως, όταν το 1814 ο Ισμαήλ πέθανε, ο γιος του Γιουσούφ άρχισε να δανείζεται υπέρογκα χρηματικά ποσά, τα οποία δεν μπορούσε να μου ξεπληρώσει. Οι σχέσεις μας όλο και χειροτέρευαν με τον Γιουσούφ να εκδηλώνει εχθρικές διαθέσεις εναντίον μου. Δεν είχα άλλη επιλογή. Κατέφυγα στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί γνωρίστηκα με Φιλικούς.

Έτσι, το έτος 1819 μούδηκα στη Φιλική Εταιρεία από τον Κωνσταντίνο Παπαδάτο. Προσέφερα 1000 γρόσια για την επανάσταση και ήρδα σε επαφή με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, από τον οποίον πήρα την εντολή να προετοιμάσω την επανάσταση στη Μακεδονία. Το σχέδιο προέβλεπε ως καταλληλότερο ορμητήριο για την εξέγερση το Άγιο Όρος.

Μαζί με τον υπασπιστή Χαβηπέτρο φορτώσαμε όπλα και πολεμοφόδια στο πλοίο του Λήμνιου Χαβή Βισβίτη. Ψαριανοί ενίσχυσαν την προσπάθεια με δύο πλοία. Στις 23 Μαρτίου 1821 βγήκαμε στη Μονή Σοφισμένου. Χρέος μου τότε ήταν να πείσω τους αδελφούς μοναχούς να ενωθούν μαζί μας υπέρ του Αγώνα.

Από την ομιλία του Ερμανουήλ Παπά

στις Καρύες τον Μάιο του 1821.

Παναγιότατοι πατέρες,

Βρίσκομαι εδώ σήμερα, γιατί η πατρίδα μάς καλεί. Ο μεγάλος αγώνας κατά του τουρκικού ζυγού έχει ξεκινήσει και το λάβαρο της Επανάστασης έχει υψωθεί σε Μοριά, Ρούμελη, Ύδρα και Ψαρά. Οι οπλαρχηγοί μας έχουν σημειώσει πολλές επιτυχίες και οι Τούρκοι βλέπουν τα κάστρα που κατείχαν μέχρι τώρα να χάνονται ένα – ένα. Τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή να μπούμε κι εμείς, οι Μακεδόνες, σ' αυτόν τον αγώνα. Αν δέχουμε τη σωτηρία μας, θα πρέπει να επιστρατεύσουμε όλες μας τις δυνάμεις και τα μέσα που διαθέτουμε εναντίον των Οθωμανών.

Για τον σκοπό αυτό ζητώ και τη δική σας στήριξη. Η εκκλησία ήταν πάντα κοντά στους αγώνες του λαού. Έτσι και τώρα μπορείτε να συνδράμετε είτε οικονομικά, είτε με ιρόφιμα και ποχεμοφόδια. Μπορείτε ακόμα να στρατευθείτε κι εσείς οι ίδιοι στον αγώνα για τη λευτεριά.

Κανείς δεν είπε ότι ο αγώνας αυτός θα είναι εύκολος. Αν ενώσουμε όμως όλοι μαζί τις φωνές μας, θα έχουμε πετύχει την πρώτη μας νίκη! Σίμαι σίγουρος πως η

συμμετοχή και η βοήθειά σας θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην έκβαση του αγώνα.

Εύχομαι να σκεφτείτε με σύνεση και δάρρος την πρότασή μου και η επόμενη συγκέντρωσή μας να μας βρει όλους εδώ ενωμένους, για να βιομήσετε τα όπλα και να υψώσουμε τον σταυρό της νίκης κατά των απίστων. Ο Θεός να μας ευχαρίστησει όλους. Και μην ξεχνάτε ποτέ τον σκοπό για τον οποίο ξεκίνησε αυτός ο αγώνας: "Έχευδερία ή θάνατος".

Ζήτω η Ορθόδοξη Πίστη!

Ζήτω το έθνος!

Από το ημερολόγιο
του γέροντα Ελυσίου †

Άγιο Όρος, Μονή Ξενοφώντος, 2 Ιουνίου 1821

Έχουν περάσει κοντά τρεις μήνες από το πέρασε την πόλη της μονής Εσφιγμένου ο άρχοντας των Σερρών, Ερμανουήλ Παπάς. Είχε έρδει να μιλήσει με τον ηγούμενό μας Ευδύμιο και τους άλλους ηγούμενους των μοναστηριών του Αγίου Όρους, αλλά και με όλους εμάς τους μοναχούς, που με την φώτιση του Θεού είχαμε μνηδεί στη Φιλική Ελαιορία. Είχε εντοχή, μας είπε, να ζεσηκώσει όλη την Μακεδονία, να λευτερώσει την Θεσσαλονίκη.

Οι συζητήσεις κρατούσαν μέρες. Οι άγιοι ηγούμενοι κι οι αδελφοί που συμμετείχαν δεν ήταν όλοι σύμφωνοι πως είχε έρδει η ώρα του ζεσηκωμού. Στις προσευχές μας ζητούσαμε ένα σημάδι από τον Θεό, για να πάρουμε απόφαση. Παρακαλούσαμε Τον Κύριο, Τον Σωτήρα Χριστό μας, την Υπεραγία Θεολόκο και όλους τους Αγίους να μας δώσουν φώτιση, για να πάρουμε την σωστή υπέρ του γένους απόφαση.

Ένα πρωί, ενώ είχε τελειώσει η προσευχή μας και στο αρχονταρίκι της μονής μινόταν νέα σύναξη μετά τις προσπάθειες του άρχοντα Ερμανουήλ Παπά να μας πείσει να πούμε το ποχυπόδητο «ναι» στον ζεσηκωμό, κατέφθασαν

τα θλιβερά μαντάτα. Η συμφορά είχε συμβεί. Ο Σουλτάνος είχε δώσει διαταγή και θανάτωσαν τον Μακαριότατο Πατριάρχη του Γένους μας, τον Γρηγόριο τον Ε'. Δεν υπήρχε πια καμιά αμφιβολία. Ο Κύριος ημών μάς έστειλε το σημάδι που ζητούσαμε. Ο Πατριάρχης μας ήταν πλέον Μάρτυρας του αγώνα. Οι δισταγμοί μας έσβησαν μονομιάς. Δώσαμε όλοι τα χέρια. Ο ξεσηκωμός της Μακεδονίας θα ξεκινούσε από το Άγιο Όρος.

Πρώτα ο Άδως θα ξεσηκωνόταν καλά του δυνάστη. Η διάδεση πολλών αδελφών μοναχών αλλά κι ιερωμένων να συμμετάσχουν στον αγώνα κι η οχυρή θέση του Αγίου Όρους ήταν τα δυο στοιχεία που μέλησαν στην απόφαση αυτή.

Στις 23 του μήνα Μαρτίου του έτους που ο Παντοδύναμος έδωσε τη φώτιση στους Έλληνες να ξεσηκωθούν, ο άρχοντας Παπάς κατέφτασε με καράβι και βγήκε στη Μονή. Κατάφορτο με όπλα και εφόδια για τον πόλεμο ήταν το πλοίο. Όλα ήταν έτοιμα. Γίναμε ένα με τους λαϊκούς, έτοιμοι να δώσουμε τη μάχη υπό τη Σκέπη της Παναγίας μας, για να λευτερωθεί το γένος μας. Στις 18 του Μάη ο Ερμανουήλ Παπάς ως «Αρχηγός και Υπερασπιστής της Μακεδονίας» κήρυξε επίσημα την εξέγερση στις Καρυές. Το νέο διαδόθηκε, το γένος ξεσηκώθηκε.

Όλοι οι μοναχοί όλο αυτό το διάστημα στεκόμαστε, με τη δύναμη της Παναγίας, στο πλευρό των εξεγερμένων. Χρήματα, ιρόφιμα και πολεμοφόδια η συνδρομή μας, μα

πάνω από όλα 1000 αδελφοί απ' όλες τις μονές πήραν τα όπλα. Οι μονές του Αγίου Όρους έχουν γίνει καταφύγιο για πολλές οικογένειες. Με τα καΐκια μας βοηθούμε τον αγώνα, μεταφέρουμε κανόνια και πολεμοφόδια στους μαχόμενους αδελφούς μας στον Πολύγυρο. Άλλοι μοναχοί σκάβουν οχυρωματικά χαντάκια, στέλνουν ιρόφιμα, φλιάχνουν πυρίτιδα, κάνουν τα πάντα για τη λευτεριά.

Χθες πετύχαμε μία μεγάλη νίκη κατά των Τουρκικών δυνάμεων στην Ιερισσό. Ο στρατός μας βαδίζει τώρα προς τον Στρυμό, με σκοπό να καταλάβει δέσεις στη Ρεντίνα. Ο Θεός είναι μαζί μας και ευχαρεί τον Αγώνα μας.

Γράμμα Έλληνα στρατιώτη προς τη
μητέρα του μετά τη νίκη στις «Πόρτες»

17 Ιουνίου 1821

Αγαπημένη μου μητέρα,

Ελπίζω το γράμμα μου να σας βρίσκει όλους καλά. Σήμερα κατέφερα και βρήκα επιτέλους τη δύναμη να σου γράψω. Είμαι καλά, αν και εξαντλημένος από τις μάχες που δώσαμε όλο το προηγούμενο διάστημα. Νιώθω όμως περήφανος για τις επιτυχίες που σημειώσαμε και θέλω να μοιραστώ μαζί σου αυτή τη χαρά.

Στις αρχές του μήνα νικήσαμε τις τουρκικές δυνάμεις στην Ιερισσό, τα Μαντεροχώρια, τον Κάμπο της Νέας Απολλωνίας, τα Βασιχικά. Φτάσαμε ως το Σέδε, μάννα.

Τα πράγματα όμως δεν πήγαν όπως τα περιμέναμε. Οι εχθροί ήταν δυνατοί και πολλοί. Έτσι, ο Μπαϊράρ Πασάς μετά από επίδυσή του στα στενά της Ρεντίνας μάς ανάγκασε σε υποχώρηση. Χάσαμε αρκετά παχικάρια και πολλοί τραυματίστηκαν. Οι Τούρκοι με κάθε δυνατό τρόπο κατέστρεφαν ό,τι βρήκαν στον δρόμο τους.

Αποφασίστηκε, λοιπόν, να οργανώσουμε την αντίστασή μας στις «Πόρτες», στη χερσόνησο της Κασοάνδρας. Το σημείο αυτό είναι πολύ στενό, σχεδόν απόρρητο. Ευτυχώς έφτασαν και ενισχύσεις. Θεσσαχοί αγωνιστές, καθώς και πλοία από τα Ψαρά και τη Λήμνο, για να επιτερούν τις ακτές. Ξανασάναμε!

Έτσι καταφέραμε τις λεγευαίες 15 μέρες να αποκρούσαμε δύο φορές τις επιθέσεις του Αχμέλ Μπέη, προκαλώντας του μεγάλες απώλειες. Οι Ψαριανοί μάλιστα πυρπόλησαν κι ένα λούρκικο πλοίο. Οι νίκες αυτές αναπλήρωσαν το ηθικό μας.

Δεν δέλω να ανησυχείς για μένα. Κιόδιω λυχερός, γιατί βρίσκομαι εδώ. Είναι λιμή μου να πολεμώ για την πατρίδα, να μάχομαι για τη γη στην οποία με γέννησες.

Μόνο να! Μου λείπεις, μάνα. Μου λείπουν οι όμορφες στιγμές στο χωριό. Μου λείπει το κελάηδημα των πουλιών. Εδώ οι μόνοι ήχοι που ακούγονται είναι οι ήχοι του πολέμου. Είμαι σίγουρος, όμως, πως όλα αυτά σύντομα θα λησιώσουν. Ο Αγώνας βρίσκεται στην αρχή του, έχει όμως απλωθεί παντού. Σύντομα θα έρδει η λευτεριά του γένους μας!

Εύχομαι καθημερινά ο Θεός να σε φυλάει και να σου χαρίσει δύναμη μέχρι να ζατανταρώσουμε. Έχω πάντα μαζί μου το φυλαχτό που μου χάρισες πριν φύγω. Αυτό μου δίνει δάρρος και επιίδα.

Σ' αγαπώ μάνα. Να μου φιλήσεις τα μικρά μου αδέρφια. Ο Θεός μαζί σας!

Ο γιος σου
Πέτρος Μήτσιου

ΑΝΑΦΟΡΑ

Ιου Αβδούλ Αμπούδ, αρχηγού Τουρκικού στρατού
Μακεδονίας.

Κασσάνδρα, 1η Νοεμβρίου 1821.

ΠΡΟΣ:

Ιο Βαλή Θεσσαλονίκης,
Εμπού Λουμπούλ.

ΘΣΜΑ: καταστολή επανάστασης στην Κασσάνδρα.

Ποροχρονεμένε μου Βαλή,

Είμαι στην ευχάριστη θέση να αναφέρω την
καταστολή της επανάστασης των ραγιάδων, μετά από
σκληρή μάχη, στην τοποθεσία «Πόρτες» και να ενημερώσω
για όλα όσα έγιναν εδώ στην Κασσάνδρα τους τελευταίους
μήνες.

Όπως έχω ήδη κάνει γνωστό σε προηγούμενη αναφορά, οι Έλληνες ζεσηκώθηκαν. Ξεκίνησαν επανάσταση. Κάποιος Ερμανουήλ Παπάς από τις Σέρρες είναι ο αρχηγός τους. Κατόρθωσε, μυνώντας εδώ κι εκεί στα χωριά να τους οργανώσει σε στρατό. Τον βοηθάνε οι παπάδες από τα μοναστήρια. Αυτοί έχουν πολλούς παράδες και ιρόφιμα, για να τους συντηρούν και να τους κρύβουν στα βουνά τους και στα μοναστήρια τους, όταν τους κυνηγάμε.

Οι ρικιούρηδες λοιπόν -καμιά Ιερακοσαριά- είχαν μαζευτεί στην περιοχή "Πόρτες". Έσκαφαν βαθιές λάφρους γύρω από το χωριό και πολεμούσαν στα λιοντάρια από κει μέσα. Τους επιτέθηκαν δύο φορές με μεγάλη στρατιωτική δύναμη, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Ο λόπος γέμισε πεδαμένους μαχητές μου και βόα. Δεν ξέρω πώς το καταφέρνουν αυτοί.

Ζήτησα, λοιπόν, αμέσως ενισχύσεις από τα καράβια μας και για να αντιμετωπίσω το εμπόδιο της λάφρου, κατέστρωσα ένα σχέδιο. Πελάζαμε στο νερό αμέτρητα σακιά με μαλλί προβάτων, ώσπου ρούφηζαν αρκετό νερό και κατέβηκε η στάθμη του. Μετά κουβαλήσαμε Ιεράσθιες κοτρόνες και τις πελάζαμε πάνω στα σακιά, δημιουργώντας ένα είδος μονοπατιού. Όλα αυτά έγιναν βράδυ, με άκρα μυστικότητα.

Το πρωί της 30ης Οκτωβρίου 1821 επιτεθήκαμε στο δυτικό μέτωπο των Ελλήνων, επειδή κατάλαβα ότι ήταν το πιο ανίσχυρο. Ήταν τόσο εύκολο. Σε λίγη ώρα

βρεθήκαμε από πίσω τους και τους σκοτώσαμε όλους. Αν και λίγοι, αντιστάθηκαν. Χάσαμε κι εμείς λίγους άνδρες.

Το σχέδιό μου είχε πετύχει, αλλά είχα θυμώσει τόσο πολύ. Έκαψα όλο το χωριό, την εκκλησία τους, τους κυνήγησα παντού. Το ασκέρι μου λεηλάτησε δεκατρία χωριά και δεκαέξι μελόχια. Πρέπει να σκότωσα πάνω από 1000 Γραικούς. Έπιασα αρκετά παιδιά και γυναίκες για πούλημα στα σκλαβοπάζαρα και έβαλα φωτιά στα χωράφια τους.

Βαχί μου, θα κάνουν πολλά χρόνια να συνέχδουν. Η Κασοάνδρα έπρεπε να πληρώσει την επανάσταση που νόλησε να κάνει κι οι υπόλοιποι Γραικοί να πάρουν ένα μήνυμα: δε θα νικήσουν ποτέ την Οθωμανική Αυτοκρατορία μια χούφτα πεινασμένοι ραγιάδες. Εμείς οι Οθωμανοί είμαστε οι αφέντες κι αυτοί οι δούλοι.

Στις προσταγές σου, Βαχί μου,

ο δούλος σου

Αβδούλ Αμπδούλ

Από το ημερολόγιο

του ηγούμενου της μονής Σοφισμένου, Κόριλλου †

Άγιον Όρος, Μονή Σοφισμένου, 9 Νοέμβρη 1821.

Η εξέγερση νικήθηκε. Πνίγηκε στο αίμα. Παρά τις ηρωικές μας προσπάθειες, οι Τούρκοι ήταν πολυπληθέστεροι.

Χωριά και μετόχια λεηλατήθηκαν και στη συνέχεια κάηκαν ολοσχερώς. Ο εχθρός όπου εύρισκε βωβανούς τους αιχμαλώτιζε ή τους σκότωνε. Στις φυλακές της Θεσσαλονίκης αρκετοί όμηροι μοναχοί αδελφοί μας έσβησαν από τα βασανιστήρια, τις στερήσεις και τις κακουχίες.

Έχει επικρατήσει ο απόλυτος φόβος. Οι Αμιορείτες είναι βέβαιοι ότι πλησιάζει η σειρά τους. Και σήμερα, 9 του Νοέμβρη, δεκαοχτώ μονές υπέγραψαν συνθηκολόγηση. Μόνο οι αδελφοί μας στη μονή Κουλουμουσίου και στη μονή Ξενοφώντος αρνήθηκαν. Οι όροι του Σουλτάνου Μαχμούτ Β' και του Μπαϊράμ πασά δυσβάσταχτοι, με αντάλλαγμα να μην καταστραφούν τα μοναστήρια μας και να μην ζεσηκωδούμε ζανά.

Μα δεν βλέπουν την απόλυτη καταστροφή που υπογράφουν; Δυσβάσταχτοι φόροι και μια φρουρά απίστων στον Άγιο αυλόν τόπο. Νιώθω πως τόσο αίμα χύθηκε

άδικα. Ο Θεός ας αναπαύσει τις ψυχές όσων έφυγαν κάτω από το σπαδί του Τούρκου.

Σηράφηκαν ακόμα και ενάντια στον Ερμανουήλ Παπά, θεωρώντας τον υπέδουνο και δηλώντας την αποχώρησή του. Υπάρχουν φήμες για μυστικές διαπραγματεύσεις κάποιων μονών με τους Τούρκους για την παράδοσή του. Για την παράδοση ποιού; Του ίδιου του ερψυχωλή της επανάστασης; Το ελάχιστο που θα μπορούσα να του προσφέρω ήταν να τον ενημερώσω, για να προειδομάσει την διαφυγή του. Ο Κύριος ας του δίνει φώτιση και δύναμη στο μεγάλο του αυλό έργο.

Άλλωστε, πολλοί και από τους αδελφούς του Όρους σκέφτονται να καταφύγουν σε άλλους τόπους και μοναστήρια. Κάποιοι βέβαια κουρδοί, σιραιοί, μισεροί και γερόντια, ανάμεσά τους κι εγώ, θα μείνουμε πίσω, προσευχόμενοι στον Κύριο, στον Ιησού Χριστό μας και στην Υπεραγία Θεολόγο για την σωτηρία και την λευτεριά του γένους, που δεν δ' αρνήσει να φτιάσει.

Από τα απομνημονεύματα

του Ερμανουήλ Παπά.

Η επανάσταση στην Μακεδονία ηττήθηκε. Οι βασικοί λόγοι για την αρνητική αυτή έκβαση των μαχών μας ήταν δύο. Πρώτα απ' όλα οι πολύ μεγάλες δυνάμεις των Οθωμανών στην περιοχή σε σχέση με τις δικές μας κι έπειτα το γεγονός ότι η Μακεδονία βρίσκεται σχεδόν κεντά στην Κωνσταντινούπολη. Άρα ο ανεφοδιασμός των Τούρκων γινόταν γρήγορα και άμεσα.

Η ολοκληρωτική αυτή ήττα έκανε τους μοναχούς να αλλάζουν στάση απέναντί μου. Θεωρώντας με επικίνδυνο για την ασφάλεια της Αθωνικής Πολιτείας βίτησαν την απομάκρυνσή μου. Δεν τους κρατώ κακία, όσο κι αν απογοητεύτηκα. Δικαιολογώ απόλυτα τον φόβο τους, ύστερα από όλα όσα έβλεπαν και είδαν. Έβλεπαν το κακό να τους πλησιάζει.

Έτσι, προετοίμασα την αποχώρησή μου από το Άγιο Όρος. Προορισμός μου η Πελοπόννησος, για να συνεχίσω εκεί τον αγώνα, τον οποίο είχα ξεκινήσει, ακολουδούμενος από λίγους πιστούς συντρόφους και πολεμιστές.

Η απογοήτευση είναι το μόνο συναίσθημα που κατακλύζει την ψυχή μου και σκεπάζει και τις λιγοστές ακλίβες ελπίδες που έλεφα για την συνέχιση του επαναστατικού αγώνα. Οι συγκινήσεις και οι αποτυχίες πολλές. Δεν ξέρω αν τα ψυχικά εφόδια που μου έχουν

απομείνει αρκούν, για να επιτελέσω το χρέος μου στην
πατρίδα μέχρι τέλους.¹

¹ Ο Εμμανουήλ Παπάς πέθανε από καρδιακή προσβολή στις 5 Δεκεμβρίου 1821, ενώ βρισκόταν εν πλω για την Ύδρα.

ΘΑΣΟΣ 1821

ΕΚΘΕΣΗ

του Αυστριακού προξένου Θεσσαλονίκης

«για την υποταγή της νήσου Θάσου».

Προς την Αυτοκρατορία της Αυστρίας.

Με αφορμή τις λευταίες εξεγίσεις θεωρώ απαραίτητο να σας εκθέσω λεπτομερώς τα γεγονότα

«περί της Επαναστάσεως και της λεγικής υποταγής της νήσου Θάσου».

Σε υποταγή προχώρησε η Θάσος, δίνοντας τέλος στον επαναστατικό αγώνα που εκδηλώθηκε στα τέλη Ιουνίου του έτους αυτού. Ψυχή του κινήματος ο προεσλός Χαλχηγιώρης Μεταζάς. Οι στρατιώτες του νησιού, μαζί με 800 ένοπλους Έλληνες που αποβιβάστηκαν από Ψαριανά πλοία χτύπησαν τους Τούρκους στην Ισποδεσία «Λέσσα». Όσοι Τούρκοι γλίτωσαν, κατέφυγαν στο Καβαβίλι και κατόπιν πέρασαν

στην Καβάλα μαζί με τους υπόλοιπους Τούρκους του νησιού. Οι θάσιοι δεν προέβησαν σε σφαγές. Πολύ γρήγορα όμως πληροφορήθηκαν για το πλῆθος των Τούρκων που είχαν συγκεντρωθεί στην απέναντι ακτή και ετοιμάζονταν για απόβαση. Αισθανόμενοι τον κίνδυνο, πήλυσαν βούτσια μέσω απεσταλμένων τους στα Ψαρά. Τα πλοία του Α. Καλημέρη και Αναγνώστη Βαλαβάνη κατέφθασαν έγκαιρα, βομβάρδισαν και διασκόρπισαν τα τουρκικά στίφη που ήταν συγκεντρωμένα στην Κεραυνή.

Η Επανάσταση όμως στη Θάσο ήταν καταδικασμένη να διαρκέσει λίγους μόνο μήνες. Στο διάστημα που ακολούθησε εκδηλώθηκαν στο νησί βιαιοπραγίες και κακή συμπεριφορά από κουρσάρους που ήρθαν με τα φαριανά πλοία. Οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να εξαγοράσουν την ελευθερία τους, πληρώνοντας στους κουρσάρους φόρο. Το γεγονός αυτό επέφερε αλλαγή στα πνεύματα των κατοίκων της Θάσου και έξι μήνες μετά την κήρυξη της Επανάστασης οικειοδεχώς πήλυσαν την υποταγή τους στους Τούρκους.

Το επαναστατικό αυτό κίνημα πρέπει να θεωρηθεί προσωπικό εγχείρημα του προεστού Χαβηγιώρη Μεταζά, ο οποίος και διέφυγε προ ολίγων ημερών από το νησί μετά και την ανάληψη της πλήρους ευθύνης αυτού του κινήματος.

Εντέλει, η περιοχή επανήλθε στην πρότερη κατάσταση υποταγής της στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, με τους κατοίκους της Θάσου να υποχρεούνται να πληρώσουν και τους φόρους που δεν είχαν καταβάλει κατά τη διάρκεια της Επανάστασής τους. Επιπρόσθετος όρος αυτής της

συνθηκολόγησης να καλεσθούν οι Έλληνες να όπλα και να μην μπαίνει κανένας ένοπλος Τούρκος στην περιοχή αυτή.

Θεσσαλονίκη, 1η 24η Δεκεμβρίου 1821.

Ο Αυστριακός πρόξενος Θεσσαλονίκης

De Cloch

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ 1821

Αφήγημα

Ένα παιδί θυμάται...

Άνοιξη ήλιαν. Απρίλης του 1821.

Θ υ μ ά μ α ι τους κατοίκους του νησιού μου, της Σαμοθράκης, να φωνάξουν στον Οθωμανό διοικητή του νησιού ότι οι Έλληνες είναι εχέυδεροι και αρνούνται να πληρώσουν φόρους στον Σουλτάνο.

Θ υ μ ά μ α ι τον δημογέροντα Χαβηγιώρη να μας ενδιαρρόνει. «Ο Ελληνικός στόλος δεν θ' αρνήσει να έρδει στη Σαμοθράκη», μας έλεγε.

Αχίμονο! Αντί μι' αυτών, την 1η Σεπτέμβρη κατέφθασε ο στόλος του Ιερομερού σφαγέα Καρά Αλή με χιλιάδες Οθωμανούς.

Θ υ μ ά μ α ι σαν χδες που προσπαδούσα χαμένος μες στα πλήδη να δω τον Χαβηγιώρη και τον Τούρκο μεσοχαβηλή, που προσπαδούσε να μας πείσει να παραδοδούμε. Δεν κατέφερα να τους δω καθαρά πίσω από το πλῆδος, άκουσα όμως περήφανα τον Χαβηγιώρη να λῆει: "Δοσίματα δεν έχουμε παρά μονάχα μοχούβι και μπαρούλι. Είμαστε Έλληνες και προτιμούμε να πεδάνουμε παρά να είμαστε σκλάβοι!" Εκείνη τη στιγμή ένιωσα πως

όλοι οι συγχωριανοί μου αυτό ακριβώς ήδελαν ν' ακούσουν από το στόμα του δημογέροντα.

Δε δέλω να θυμάμαι όσα ακολούθησαν. Συγγενείς, συγχωριανοί και φίλοι ξεφύγησαν από τη μια σκληρή στην άλλη στο χώρο του νησιού όπου μεννύθηκαν, έζησαν και αγωνίστηκαν μέχρι τελικής πτώσεως.

Δε δέλω να θυμάμαι τις μάχες.

Δε δέλω να θυμάμαι την ήττα.

Δε δέλω να θυμάμαι τη σφαγή.

Δεν δέλω να θυμάμαι τον κόσμο που μάταια έτρεχε να ξεφύγει απ' του εχθρού την απληστία. Όσοι δεν πρόλαβαν να διαφύγουν μέσω της δάλασσας κρύφτηκαν στα βουνά, σε δύσβατες περιοχές και σπηλιές.

Δεν δέλω να θυμάμαι τις μάνες που ρίχνονταν στους γκρεμούς με τα παιδιά στην αγκαλιά, για να τα γλιτώσουν απ' τους Τούρκους.

Δεν δέλω να θυμάμαι τους άνδρες, άλλους να τους αποκεφαλίζουν και άλλους να τους σέρνουν αλυσοδεμένους, για να τους κρεμάσουν στα κατάρτια των πλοίων, όταν θα γύριζαν νικητές στην Πόλη.

Δε δέλω να θυμάμαι το λοχισμένο Ξυανγέλιο. Οι άπιστοι! Έσφαζαν με την λόγχη τους το Ξυανγέλιό μας! Στην εκκλησιά μας λίποτα, λίποτα δεν άφησαν. Τύφλωσαν τους Αγίους, άρπαζαν ό,τι πολυτιμότερο υπήρχε, σόντριψαν την Άγια Τράπεζα.

Δεν μπορεί να είναι αλήθεια... Ένα κακό όνειρο θα είναι, ένας εφιάλτης. Το νησί μου, η Σαμοθράκη μου, ποτέ δεν θα μπορέσει να γίνει όπως πριν. Και πώς να γίνει; Το μόνο που έχει απομείνει είναι καλαστροφές, πλώματα πατριωτών που έχυσαν το αίμα τους και μια χούφτα άνθρωποι να δρηνούν τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Κι εγώ ένας απ' αυτους. Έχασα μητέρα και αδερφή Ιεσοάρων μόλις ετών. Τις είδα να φεύγουν από κοντά μου, να γίνονται παρελθόν.

Ας μην ζαναγορίσουν πίσω πολέ αυτές οι στιγμές. Ούτε οι κακές αναμνήσεις που μας Ιρώνε τα σωδικά. Ένα βάρος στην καρδιά, ένας κόμπος στον λαιμό, η οργή και η αδικία μέσα μου ουρλιάζουν σαν αγρίμι που το κρατούσανε δεμένο καιρό. Γιατί; Γιατί σ' εμάς; Το μόνο που δέχαμε ήταν το δίκιο και η λευτεριά μας. Μόνο γι' αυτά αγωνιστήκαμε.

Άραγε θ' αναγνωρίσουν οι επόμενες γενιές τη δυσία μας ή θα μείνει βαθιά κρυμμένη; Άραγε όλοι αυτοί που έδωσαν τη ζωή τους για την λευτεριά θα μείνουν άγνωστοι αγωνιστές της;

Θέλω να μας θυμούνται!

Δικτυογραφία

- Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 στη Μακεδονία:
<http://thessgiatro.gr/index.php/topics/thessaloniki-videos/item/3439-i-elliniki-epanastasi-tou-1821-sti-makedonia>
- Φαχίδας Νικόλαος, Η ελληνική επανάσταση του 1821:
<https://anaeth.gr/arthra-dokimia/elliniki-epanastasi-tou-1821/elliniki-epanastasi-tou-1821-meros-1on.html>
- Άγιο Όρος, εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια :
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%86%CE%B3%CE%B9%CE%BF_%CE%8C%CF%81%CE%BF%CF%82
- 1821-Ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας: Οι Οθωμανοί καταπνίγουν την επανάσταση στην Κασσάνδρα της Χαλκιδικής:
<https://pollsandpolitics.gr/1821-olokaftoma-tis-kassandras-i-othoman/>
- 14 Νοεμβρίου ο «χαλασμός της Κασσάνδρας»:
<https://www.xalkidikipolitiki.gr/2020/11/14/14-noemvrioy-o-chalasmos-tis-kassandras/>
- Κ. Χιόνης, Η θάσος κατά την Επανάσταση του 1821:
<https://www.thassos-island.gr/el/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/item/515-%CE%B7-%CE%B8%CE%AC%CF%83%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-1821.html>
- Ελληνική Επανάσταση στη Θράκη ,εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια :
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%95%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7_%CF%83%CF%84%CE%B7_%CE%98%CF%81%CE%AC%CE%BA%CE%B7

- Θ. Μαγκίδης, Το άγνωστο ολοκάτωμα της Σαμοθράκης:
1η Σεπτεμβρίου 1821/:

<https://neoskosmos.com/el/254747/to-agnosto-olokaftoma-tis-samothrakis-1i-septemvriou-1821/>

- Παντελής Αθανασιάδης, Το «χολιρισμένο Ευαγγέλιο»
της Σαμοθράκης:

https://www.alexpolisonline.com/2017/08/blog-post_32.html

Ομάδα σύνταξης κειμένων:

οι μαθητές της Β' τάξης Γυμνασίου,

Κεϊσοργου Δέσποινα

Κυρκαλά Σοφία

Ιωαννίδης Κωνσταντίνος

Ιωσηφίδου Βασιλική

Ιωσηφίδου Νόννα

Στεφανίδου Σοφία

Χαραλαμπίδου Αλεξάνδρα

Επιμέλεια:

Κουκούδη Μαρία, ΠΕ02

Λεμονή Ιωάννα, ΠΕ 02